

Šatīju doba iespāite.

1943.g. 29. decembris, K. Kārlis

Jāņa Akuratera
stāstu problēmas

Studiju darbs

Baltu filologijas studente
Korinna Veinberga
matr. № 19585

Jāņa Anuratera stāstu problēmas

1. Rakstnieks un laikmets
2. Anuratera stāstu problēmas
Individuālisma problēma
 - Aistētinas "
 - Renesanses "
 - etilēstības "
 - Dabas "
 - Kaņa "
3. Stāstu varoņi un kopaina

Baltu filoloģijas
studente Korīna Veinberga
(matr. № 19585)
studiju darbs.

Jāņa Akuratera stāstu problēmas.

Pirms sākam Akuratera stāstu analīzi, mēģināsim noteikt dažas svarīgākās literāras rakstnieka garīgajā sejā. Protams, mēs nezinām izgriezt kādu gatavu ēabloru, lai, pie tā turoties, varētu bez pūlēm veidot spriedumus par daļdarbiem. Tomēr literāra darbus nieglān iztirzāt, ja kaut apmēram pazīst apceramā rakstnieka gara ievirzi. - Ko pati rakstnieks stāsta par sevi?

Savā dzīves aprakstē *Dienu atspēdiumi* (Kopra. X) viņš saka:

"... labprāt piebiedrojos sociālo ideju sludinātājiem, kas toreiz bija viens no dedzīgākajiem jautojumiem. Es mīlēju visu, kas protestē, visu, kas jūtas un reiz pat sarīkoju priekšlasījumus... par eticēšu ideāliem cilvēces audzināšanā."

Jau jāņem vērā, ka šos rakstniekus ietekmēja liels kultūras klasiskums un sapazināties ar filozofiem Šopenhaueru, Hartmanu, Kautu, Spinozu un - īpaši - ar individuālistiem Štūneru un eticēši. Apdāvinātais lauku zēns, ienācējs pilsētā, tūlīt pievēršas tā laika latviešu intelligences aktuālākajiem em-tieniem. Revolūcija un socialisms viņš pēc dažiem gadiem rūgti vīlas, bet visu mūžu viņa jūsmotāja smalkā dvēselē ^{patiesā} izteicīga individualismam un

jamromantismam. Tālāk biogrāfijas dati liecina, ka Anuraters, neremdināmās tiesības pēc visa jaunā un neperastā, atradis kādu laiku savām ilgām piepildījumu ekstrēmāajā individualismā - dekadencē. - Ekš zinām, ka dekadences jeb simbolisma virziens bij laimneta skaļākais zausolis, kam sekoja daudzi jaunie entuziasti mentētāji.

Anuraters bij viens no tiem 9 raustniekiem, kas Kārļa Strāla vadītajā žurnālā „Dzelme” 1906. gada 5. numurā parusta tā saucamo dekadentu manifestu ellīsu mākslas motīvi.

Lai labān saprastu Anuratera jaunības stāstus, mazliet paskavēsimies pie šīs raustnieku deklarācijas.

Raustnieki uzsauc protestu pret uzskatu, kas no mākslas prasa derīgo, utilitāro. Ellmāksla un literatūra nedrīkst paust kādas vienas šķiras domu. Ellmāksla ir līdzīga reliģiozām spēkam. „Ellmākslas darbi iedodzīne cilvēku dvēselē kādu rēnīžu liešmu, kurai nav nenā nopēja ar kādu laima iekdienīšanā domām un sprīdumiem.” Tā tad - jaunus raustnieku credo ir - māksla mākslas dēļ! - Viņi entusies vest kautu pie skaistuma un mākslas atziņas ellmākslinišā individualitātes absolūtu patstāvību viņi grib... Taudas gara mantas manifesta dalībniekiem lolain vēl vēnaldzīgas.

Jāņem vērā, ka šī deklarācija ir jaunās literatūras pārdzies protests pret naturalismu („apstāklīnīšiem”).

Dekadences pārstāji, krāsānā individualismā pārdzēji pasaulē literatūrā, ir krievi Brjusovs,

Belmonts, Andrejers, franči - Verlens, ellalamē,
 Bodlers, amerikānis Allans Pō, pa daļei arī angļi
 Vailds un Bairons. - Akurāters kasijs gaudrūz vīrus
 minētos raustvēnus.

Deradences postulāti: Individualisms,
 skaistums, gars, dzīves, mūžība, bezgalība.
 Deradentisms ir saucēms pēc gara un miesas
 atbrīvošanas, pēc skaistuma un sapņu pasaules.
 Jaukais, vēl nenobriedušais raustvēns Akurāters
 ātri sadzird šo saucēmu, jo tas liekas atbilstam
 viņa dvēseles alkām un ilgām. Pēc savas dzīvēkāns
 būtības viņš ir romantisks, un šķiet, ka simbolisms,
 bīdams tuvs jaunromantismam, viņu pievelk,
 pirmnārt, kā naut kas neperasti, fascinozōs.
 Bez tam simbolisms visaugstāk pacel indivīdu, -
 arī tas var būt viens no iemesliem, kas saista pēc
 dabas spēcīgo individualistu Akurāteru.

Jaunromantisma galvenās pazīmes:
 gars ir esmes pirmamats. Sapnis, redomātā
 imaginārā pasaule stāv pāri reālai pasaulei.
 elnūžīgais, bezgalīgais ir nozīmīgāks nekā laicīgais.
 Ekānotne un pagātne ir mīļāka par tagadni.
 "Istā, mūžam nesasniedzamā tērijs ir "viņa saulē",
 sapnis. Skumijas un resignācija raustēros jaun-
 romantiski, jo reālā, nepilnīgā īstāība ir kā cietums,
 no kura nekad nevar izkļūt ideālā sapņu pasaulē.

- Bez deradentisma un, galvenais, jaunroman-
 tisma Akurātere gara vaibstos iezīmējas vēl
 viena līrija - nacionālā, resp. savas tautas

mīlestība. Pie tās rakstnieks nonāc pama-
zām, pārverdam, dekadences rēķini, izolāus
ceļam un trimdas ceļu. Triju atspēdumu
(Kop.r. I) viņš raksta: „Bet gandrīz pilnīgi mani
savari ar sabiedrību un draugiem bija zaudēti,
kad nā emigrants maldījos pa Somijas ēķerām
un ezeriem, pa Norvēģijas fjordiem un kalniem
un arī pa mazajām pilsētītām. Bet šīs laimes
atdeva mani atkal dzejai un intīmai pārdomai.
Ekoskaidrojās nacionālās mākslas vērtība, un es
atgriezos garā jau atpauš pie tām vērtībām, ko
nes un glabā sevī tauta ar tautas daļiņām un
personām un savu vēsturi. Eko šī laika, kad vis-
pārsēvēcīgais sāka saplūst ar īpatnēji latvisus, es
sajutu zemi zem sevis un varēju ar noteiktību
nodoties dzejas darbam.” (XXVI. lpp.)

Šis atziņas uzskatāms apstiprinājums ir brīnišķi-
gai stāstī Kalpa zēna vasara (Kop.r. V), uzrakstīts
Norvēģijā 1908. gadā, un ir tā saucamā, dziļstāves
dzejas maisto paraugs.

Konspetīvi mīcējām Jāņa Anuratera
garīgos vaibstus, pamatojoties galvenā kārtā uz
biogrāfiskām un autobiogrāfiskām ziņām.

Tagad pievērsīsimies šai gara pasaulei un
tēlu bagātībai, kāda uzmanīgam lasītājam atklā-
jas nāstnieka literārajā mācījumā.

Daļdarbu formālo pusi te neapcerēsim, tomēr - lai
labāk izprastu un noskaidrotu satura problēmas, dažos
gadījumos būs doti īsi vispārīgi aizskaidrojumi par

stāstu formu, īpaši - par stilu

Aplūkoim un sīvāk iztirzāsim, tikai Anuratera stāstus, tā šad nemē rīnā daifdarbu žānru, (romānus, lugas, poēmas un liisku nemoz neskeršim)

Pirmāis stāsts Celā uz pātiesību uzrakstīts 1898.gadā, pēdējais stāstu mājūms nān kļājē 1935.gadā. Gerajā laikā sprīdi starp abiem minētajiem darbiem Anuraters saraksta daudž daifdarbu visādos žānuros, pie kam aprūtrām pure rīnā grāmatu sējūnu satur stāstus.

Tā kā stāsti ieiem ievērojāmu vietu Anuratera darbu virknē, tikai tos nem analizējot, varām diezgam droši noteikt raustuena gerīgo sēju.

Stāstu problemātika ir visumē tā pati autora romānu, drāmā, liriskas problemātika. Tāds vērtējūms kāli iespējāms pie romantiskiem, pie subjektīvajiem raustuēkiem, jo rīnā tiešān, atklātān paugz savus uzskatus un dvēseles stāvokļus.

Anuraterē stāstos atklājas pīrūnkārt īpatnējais romantiskais (arī denkadentais) indivīds; svarīgu vietu ieiem aistētikas, renesanses, mīlēstības, dabas un kaza problēmas.

Spēcīgs individuālicisms ir dvēseles un gara nostāja, kas pīrūnt daudžiem cilvēkiem, tomēr īsti nojūnē šī īpatība top šad, jā tā īstvēras kādā lielā radītājā personībā. - Ar moz iznēmūmīem Anuraters savos darbos - kā jānūmības, tā vēlākajos gabenos vietu pīrūnē atvērōkam indivīdān, kurē

niņš ieliek savus romantiskos bezgalības, mūžības un
cīņas centismus.

Individualisma problēma

- ar to sāksim Jāņa Ankrutere stāstu apskati.
Pirmajos darbos tēlu un norisē centru stāv
atsevišķs īpatnis, kas dzīvo sevi iegrimušā paš-
speeres dzīvi, kas nemitīgi analizē patš savu
iespējo būtību, savu „es”. Individualista grundlā-
nēs savā dvēselē ir mocoša, neaunglīga un visus-
taf rada neapmierinātību ar sevi pašu, ar citiem, ar
visu ārējo esmi. Tādai individualista sevis vēroša-
nai un sevis cildināšanai nav nekā kopēja ar
mistisku meditāciju, kas, panākotama īpašam sa-
plēsumi ar dievu un visu, rada mieru un sēn-
šas harmonijas izjūti. Galējie individualisti (de-
kadenti), ceļoties vienmēr nosmaidrot mūdrīda
attiecību pret savu „es”, is it kā zaudējuši citiem
cituēšiem rausturīgo normālo attiešumu pret reālo
īstēnību. Būdam egoцентрини un arī egoisti, viņi
ārējā pasaulē vair neredz nekādas vērtības, kuri
dēļ is vērti dzīvot, viņi galavi labprātīgi iet uāvē.
ekāvē viņi gūs ilgoto mieru. Viņi dzīvo krāsūtā
sapņu pasaulē, ko is izveidoši ideāli pilnīgu, tik
pilnīgu, ka nenās līdzīgs, dienujēl, nav atrodamas
ārējā pasaulē. Mēsamauz starp sapņoto un reālo
īstēnību rada cītēnā ciešanas un dažreiz arī raustare
nemoteiktību, (un) svārstīšanos lēnūmos. ^{Tas is metafizisks} pesimisms.

Palainam individualist-īpaši dekadentais- jūtas
garīgi pārāms per citiem, is sevi lepūs un paštaisus, viņē

nenaid nav pazemības. Arī Anuraters brīžam izjūt
 kādās pārēvētā jaunim, to rāda stāstānā,
Dienu atpildinios (XXIV. lpp.): „Ehaus naidis pret
 -civēna tipu, kā nepilnīgu un niecīgu pieņem
 gandrīz vai slimīgu raustur, un tikai retie
 raustniecības draugi bija vēl tuvi.”

Decadenti individualisti veido savu sapņu zemi
 un, bīdāmi ārēji pasīvi, viņi parasti nemitē nevēlas
 reālās parādības (dzīvi) pārveidot un labot, un ja
 kādam decadentam iēgribas kādreiz, antīvi veidot
 dzīvi, tad viņš tomēr paliek tikai nevarīgo pasaulē
 lāpītājs un jūsmīgo teoretīķis

Jāņem vērā, ka Anuraters nav dienas radījis
 tikai neproduktīva egocentrisma nostāji, bet savas
 iznīkātās individualitātes bagātību raisījis nemitē
 raustītāja darbā. — Viņš piecler pie aktīvajiem indi-
 vidualistiem, kas savu „ego” dēļ neizmirst itentību,
 negandē maistro smatu uz ārējo esmi, bet pat is
 -cīnītājs par labāku ienātni „ai sauli.”

Anuraters, šūiet, pievērsās politīnai liela ideālisma
 apgarots, jo grēbēja konkrēti pārveidot visu negatīvo
 cīvēnu dzīvē pēc savas iedomātās maistrās itentības.
 Un kad Anuraters nāš sociālismā, viņš tomēr
 visu mūžū paliek antīvs multīres darbinīms un
 kādu laiku arī politīķis. — Dienu atpildinios
 (XXIV. lpp) viņš paūz savu pirmo nīšanos aktīvēja darbā:
 „Es pārcietu anarhīsmu kā angstānā individualīsmu
 nīshielāno entēmūms un fūtos brūs tikai personīgā
 noatkarībā - idejās un domās.” — Tā is individualī-

lista nesundzīga paškritika.

Aplūkojot tos stāstus, mēs romantiskais indi-
vids parādās visspēlīgāk.

Pirmais Akurātere stāsts ir 1898. g. uzrunātais
Ceļā uz patiesību (Kop. r. II), kas gadu vēlāk
iespiests Dienas lapas literārisksajā pielikumā.

Īs saturs: Jaunais gleznotājs ellahs sapņo par
skaistumu un sociālo taisnību. Viņš prāto par maba-
dzigār jaunās šuvējes redzīvo, vēnuuļfo maizes darbu,
par to, ka fabriņas strādnieki indienas strādā mecha-
niski kā mašīnas un pagāt tīnai dzersanas bandu.
ellahs atgāt - tīnai mānska des cilvēkam par arto
dzīves uzskurumu, un, nevarēdams abast savas idejas
reālīzācijā dzīvē, viņš labprātīgi iet nāvē.

Viņā ir desadenta pārsmaļcināta dvēsele, nevarīgums
dzīves grūtību priekš. — P. Ernani, (T. A. Kop. r. I)
domā, ka šis stāsts idejā atgādina Garšine ellāuslīnī-
kus: mānskaļi jānāļfo dzīves apstānļi labodanai,
jārod tāda nāste . ceļš uz patiesību."

Akurāters te vāde tīrā aistete attīansui pret
prantismo dzīvi.

Stāstā Cilvēns, 1902 (Kop. r. II) figurē
ideālists Andrejs, nupē mainē, iguismus ar priena
restrum; viņš sapņo un runā par nādu savādu brīti
dzīvi, brīti no indienas sārņiem, pārpilnu volejām un
skaistuma. Tīrs reizes Andrejs uzņem jaunū dzīves ceļi,
bet - trīkst spēka. Viņš aiziet no labas vietas, lai brīti
niens - ieskēji un arōji, bet, dzīve ir kā plāss nepārredzams
dūpis, pilus gloti." Andrejs grīb darīt naut no lielū un

Tai pašā grupā iederas arī

Kaleļa dēls 1902g. (Kop.r. II)

Pie vecā Kaleļa uz launiem atbrauc dēls, mācīts zemkopis, kam tēvs grib dot mājas vadīt. Bet dēls, iznāstis, pilsētā uļūvis domātājs. Tēvs smagi rīlas, dēlā, tomēr nekā viņam nepārmest. Vasarē Kalejis dēls daudz strādā laimīgu darbus, bet naktīs pavada, zapņodams un raustīdams rausti grāmatu — tā ir slavas dziesma ligavai dzīvībai! Jāmenklis ir vērnaldygs pret meiteni dūdķu, kas viņu mīl. Skaistiem, skaistiem vārdiem ideālisti stāsta savu sirds daļu (199. — 200. lpp. Kop.r. II.) Viens viņa runas teikums: „ellenu vajaga brīti brīviem, un ēi akziņa mani sauc prom arī no tēvis (-tēv) un no vāsiem, — sauc mani priērā manis...” „ellauā steiga un manā nemiere ir neizsacāms skaistums.” —

Protētētājs, individualists brīvības, dzīvības un skaistuma vārdi aiziet no launiem, no tēva mājas, kas viņu dedzīgajam garam pes oāmru. [Šķiet, ka formāli Kalejis dēls ir viens no pilnīgākojiem Amurātere jaunības darbiem. Gēli tēlotas jāmenkls attiecības ar tēvu un ebildu. Impresionisti gļeznainais, metaforām un epitetiem pārpilnais stils.]

Stāsts Kalejis dēls sevīpi izmānāms raustīdams subjektivisms: raksts vārdi, no runā galvenais varonis, liekas pauzēm parā autors pārlicēdu. — Kalejis dēls jūtami zaudējis decadences iestūmes, — viņā nav vairi smeldzās smugā, kas daži decadenta tipe cilvēci var iedzīt atpārsē, piem. smici Ārprāts (Kop.r. I), kur uzmatāmā tēlojuma rādītā atpārtāzē izjūdas un vijijas.

Sāpš daudzojām stāstiem ar romantisku
nemierniem izceļas pagars, fantāzija" (kā autors to nosauca)

Maldin gvaigzme, 1906 (Koprs. II)

Centrā ir sievietē Viktorijē Smēdže - romantiska indi-
vidualiste ar maistu, bet sliucīgi jūtīgu dvēseli
(-tās vēl denademen pēdas!) Vadmotivs: "kāde salda,
salda tu esi, dzīvība! Viktorijē ir dzīvības un smai-
stuma meklētāje. Viņe to meklē revolūcijs, tomēr
nūgti viņe. Tapat pirmē mīlestibe abus saņes - mīlo-
tais vīrietis mērdē Viktorijē cilvēku, bet tīnci intere-
santu sievieti. Tad viņe aiziet uz lauciem tēve mājās.
(Amuratore vāroņi abgriezās kaut īru bridi laimā!)

Bet laimā darbu "kolīme ideālistei kļuvusi sveis, "te nav
ne ņguus, ne nemiera." Viņe brauc atpāl uz pilsetu
un meklē darbā maistunnu, mieru, mērpi. Viņe
meklē brīvu darbu, kam brīvu prieka garš, kurā viņe
zēi visu varētū iēstēt. Tāde darbe viņe neatrod.

Sapņotāje Viktorijē, kā visi Amuratore romantiskie vāroņi,
modernis mērcālizojāmām idejām, pieu. - iēcereņusi radit
jamu brīvu cilvēku eilti. Viņe nevar un negrib abrat
pātrūtu, dzīves saturu reālo iespējāmību robežās. Bezpot
viņe atrod dzīvību un smaištunnu sev pašā, savē dvēselē.
Viktorijē un rausta, tapat kā Kalēje dēls, savas dvēseles
gavilē dziesmu - "Mānāi dzīvībai."

ēkaldin gvaigzmi kritiski atņst per niem no labāka
fijm Amuratore darbiem, bet pāņst patom (P. Ēmanis, Koprs. I)
[Pēvērsoties formālai pusei, jāsana, ka patētinai un augstē
stilē daifamūtāi raustinērs peliē uztiēps visos darbos,
nūr figurē romantiskais nemiernisms, protestētājs, klaidonis.

Tornei Amurateram ^{arī tēzi} in stēti, nure stils in eoldem nienkēsi

Romantismis nemiers par tematu in mazajām
 sniegtēm: Sniega pārslas, 1902.g., Uz smiltīm, 1903.g. un
 un Pārcilvēns un snis, 1904.g. (Vīras Kop.r. I)

Acurātes pievēršies arī tē saucamam
 titānismam protestētājam.

Keliela mīca Sātana sapnis (Kop.r. III) atgādina
 Bairaona Kaim. Smuujās, lepnais sataus domā, ka diens
 radījās cilvēku-veģe. Tad sataus, lielais spītņiers, sapnis,
 ka viņš pati pēc savas līdzības rade jaunu cilvēku, arnāstigi
 pilnīgu un maistu - cilvēku dienu.

Grēcīnīeks - fantāzija (Kop.r. II), tē izmantota teina
 par Prometeju. Amurāte Prometejs izdara nāves grēms,
 t.i. neic tādus darbus, pēc nā tūvost viņe gars; līdz ar to viņe
 brīst spēki un atņine kriet bagātāne. Prometejs uzstājas
 pret tiem, kas grib ^{ierocēt} viņe tērības. Objvot pēc sava gara un
 tērsmu vajadzības.

Simboliskas pesanas es romantismā individu is
ellenlētājs (Kop.r. II) un Visvalda sapnis (Kop.r. III)

Kā jānūtē, tā brīduma gados Amurātes
 savus bezgalības un mūžības centiens ielici nēl tēlo,
 kurus varētu saimt ^{poē} romantiskajiem klaidoniem.
 (-individualisti poēma!)

Tādū varoni rāde Klaidona pasacine (Kop.r. II),
 uzraustā jām 1900.gadā. - Pasace par pūtītības malu,
 kur cilvēki dņvo aplonā. Sēta, žogs simbolizē ierūsējus
 konvencionālās pilsonības pesājs un aizspriedumus.
 To jānūtē, kas bijis rēu laime "brīvība", aiz žogs, laudis
 nonāve par viņa pārdrošību. Bet iņrādē, ka arī ārpusē

pasaulē nav nekas cits kā liels aploms!

Romantizmi reālā atēnība lieta, kā cietums.

Brīvība un laime ir tikai caprija pasaulē. —

Anuraters šai pasaīai ierosinājums, laimam, rēmis no Pimpura Lācplēša (nodalē pēc Ziemeļmeitas), tāpat kā Svalbe savā pasānā Kā es braucu Ziemeļmeitas lūnoties, 1904. gadā, tā tad vēlāk kā Anuratore pasāna.

Moderni romantiski klaidoni un dēnu meuletāji ir stāsti kraujamē Sapnotāji 1927.g. — Krauklis stāsta Jāņa Kraukļa ceļojums un Zorjs Rorus — tā pēc norāmmuma stāste. (un arī Egleniems stāsta Jūriems)

Krauklis ir intelektuāls dēncinis, anarhists un vērtību pārvērtētājs. Izlēdys no pilsoniskās sāures Roga, viņš iet meulet „sauli, brātvi, dočifumus”. Apečs Eiropu. (Anuraters to pēc natru zemi un tautu devis kodolīgu subjektivu atzīmumus). Pārdomes pēc reliģiju. Galējais individualisms atopozuļeja Kraukļa teiciēnā — kā lai viņš pielūdyfot madonnu un Kristu, ja viņš pats sevi tur pēc angstāko un vienīgo dievu?

Elleiru Krauklis beidzot iēgust tuvšest pie negerietes sāriem. — Sīzeta ļoti liēdyjs ir stāsts Zorjs Rorus — te veronis pēnāk ēarjēts. Veselis (Pārdomnu grāmāt) sāng, kā Anuratore stāstos Sapnotāji, idejas un atzīms, tiek pamūdyšes natli, autore lēpissni tēli: tāpūsi konvencionāli, klēdyjimi un būtismi nepērdicēma. — „...traferētismi abnēstojas situācijā.”

Individualists klaidonis ir arī stāsta Elleestības filozofs veronis kaptains Kaluozols.

(skat. nodalīti pēc mīlestības problēmu.)

Tie piemantānus arī lielais revolūcionārs un ceceši
mīlestības hēdonists Kalvistiņš sīžeta ziņā interesantajā
stāstā Klusiņš un gaisma, 1920. g. - Beigās
mūžīgais piedāvājumu mentētājs atrod ilgoto plesumu
un gaismu: viņš gūst spēju Arainos sapņu pilnību,
sapņu mieru. - Romantiskais veronis nevar tāt
nepilnīgajā pasaulē būt laimīgs, tikai iedomātē
sapņu zemē ir laime.

Romantisks klaidonis ir arī stāsts Pjēro (skat. nodalīti
pēc mīlestības problēmu.)

Bēdīgā - romantisks individualists ir arī
Kalpa zēna vasaras veronis Jānis. (skat. nodalīti pēc
mīlestības probl.) - Lepus sapņotājs, kas garīgi jūtas
pārāns pēc sīm laucēniņiem, ar kuriem kopā viņam
jāvada vasaras dienas. Pret mīļoto meiteci viņš ir
atturīgs - aiz ievīzīgas lepna spīta, aiz savas vērtības
apziņas. „Eh, vēl neviens nav pēc mani valdījis
un arī tu nekad bīsi manis. Es esmu skaistais,
lepnais kalpa zēns, es esmu pati prieks vis, ne prieks tev!”

Jānis ir evoks gājis, mīl grāmatas, tomēr - labs strādnieks.
Viņš, zināms, nav protestētājs liela mēroga, bet negatīvs
nostājas pret mantnāību un mānītību.

Individualisma jautājumu risinot,
mūžīgām tikai zīmīgākos stāstus. - Acuraters
piemantānus raustniekiem, kas savos daiļdarbos labprāt
atgriežas atpakaļ pie viņam mīlo sīžete un tēla.
Romantiskais indivīds šād un ir šāds tēls, šāds veronis
nos rausturīgs gaudrīz viņu Acuratera stāstiem, kaut

arī viņš daļēji ir statistis un spēli tikai mezu
blānus lomniņus.

- Beigās vēl pieminēsim īpaši neelaves dzimumu
pilsonību - sarakstu Pilsonis Zaudarts (saraksts
Dzīves vārtos, 1933). Te nav neviena romantiska
varone, bet - te nesaudzīgi karikāta bagātā Rīgas
lechneru pilsonība. Tēlota pašapmierināta „mīļpil-
sona” omulīga, āreji spoža, miecīga bārdiņa pārsātināta
dienas gaita. - Pat raustināts netiesi te protestē
mūziķības, skaistuma un dzīvības vērdā pret mate-
riālo vērtību primātā, pret gara nabacību un ideālu
trūkumu. Pat raustināts šai sarakstā ir romantiskais
ideālists, kas, aiz ierpiestajām rindriņām slēpoculis,
runā uz lasītāju.

Aistētikas problēma.

„Skaistums”, „skaists” ir vārdi, kas atvērtajos
Anuraterā darbojas tiepat bieži kā „dzīvība”, „sapnis”;
pie tam šis vārds Anuraterā nekad lietojiet vienīgi
kā grūstotajus epitētus, kā stila replikatīvus.

„Sapnis”, „dzīvība”, „skaistums” - daļēdos locījumos
un atvasinājumos palaiķam saprotami savā tātā jēgu-
ma nojūmē.

Skaistuma, daļējuma kritēriju raustināts neapstiprina
filosofiski, necilā daudz aistētikas teorijas jautājumus

Dabas un mātāves ierpiestajiem romantiskajiem pa-
rasti ļauj ielaboties ar maņu ierpiestajiem - tieši uz
dvēseli. Kritizētājs prāts paliek it kā nomalā.
Aistētikais pārdomojums, skaistuma izjūta ir liels
gavilējais dvēselis priens, ko nedrīkst atvēsināt auksta

nesaudzīga orinalīze.

Jau pirmais darbs *Akuraters* parādās kā raustnieks - aistēts, kas visus ceļus redzot daļinam. Dabas motīvi, cilvēku ārēja veidola un mākslas darbu tēlojumi liecina par raustnieka izņopto aistēta snakti, mānslimēna vidovli.

Zinām, ka dažus *Akuratera* stāstus raustnieks dekadences pazīmes, un zinām arī, ka dekadences virziena pārstāvis ir skaistuma priesteris, kas pielūdz visu darbu un skaisto un stāda to augstāk par labo. Skaistais ir arī labais. Pat tādas lietas un parādības, kurās nēs objektus snaktājs neredz nevāda aistētisma momenta, romantiķis un dekadents spēj aplaiņot ar terminu "skaists", piem. skaista nāve, skaisti putenski *etc.*

Aistēti ir visi *Akuratera* varoņi, tomēr - opāri sievieti personāžam - ētiskās un aistētiskās jūtas var būt nīnāde stīprunā.

Tā stāstā Bez mērcē, 1901 (Kop. II) trauska, nāve ideālistē Elīzē aiziet nāvē par savu nereālizējamu pēlēcību, ka visu laimam, visus netikumus un naicidus var objektēt ar mānsla un mīlestība.

Stāstā Svešiniekis, 1903 (Kop. II) pārsmalcinātais ceļotājs Vikants etānonis postāvisi mōnē ar neatrisinā -
mu jautājumu: vai aistēts (resp. hēdonists), vai "da -
birnā", kādu dzīvo ceti, ne nīnā.

Gandrīz visi *Akuratera* varoņi ir aistētiski orientēti.

- Raustnieks piēmēs ir jaunajā stāstīnē

Apīnī, 1918 (Kop. V) (ir -)

Dagdas mūdžē, kas visu savu dzīvi centējusi skaistumā:

gammīgi ievērotāji dzīvoni, lasa tikai labāko
dailgliteratūru, aicina pie viņu reizi gadā, augustā,
dotu biedrus - mānšmenus. Viņš sarīko bohēmisks
dzīvi. Ap Dagdas nūdzes māju iekārtinājis muzil-
sētā, ap viņu maisti dzīvotām daudām kā simbol
viņas gaišā apim smarža.

Kā lielānā daļa Anuratera vīroņu, tā arī
Dagdas nūdzes etionā un sociālā matijumā nav pieņ-
mama kā vērtīgs, labs cilvēks, jo viņas dzīves veids
ir neanglīgs un nesociāls - viņa dzīvo tikai savām
iepriekām. Un tomēr viņa ir darījusi kaut ko labu -
tā ir viņas bohēmiskie vanari jaunajiem mānšmeniem.
Viņas māja bij laimīgo sala, un viņa zināja, ka
atnūnās, pēc to brīs laimes pilnes vīriem (Kop.r.V.203.lpp.)

Stāstīnā Vissvētākais (Kop.r.V) jaunus fran-
gleznotājs atgūst daudzi pēc reliģijai. etnāsla - tas ir
vissvētākais, kas cilvēkiem ir. Dievnamis ir muzejs.
Lai sargātu svētās mānslas vērtības, gleznotājs atgūst
pēc karavīru un nūit jau pēc nedaudz diēnām. —
— etnāsla jo bieži ir romantiķu reliģijai. —
Anurateram tuvs un mīļš ir viss skaistais:

Draugus sejas (Kop.r.V) viņš min nūdu pūķi, kas ir
viņas draudzene - Catlea Sapho. Pūķes vāro maistū-
nu raustrius eilidina gleznainā impresionistiskā etilā.

Stāstīnā etnāve (Kop.r.VII) jaunus revolucionārs atgūst
dailfūnu pēc mūnigo nemierīgo vīro zemes.

Kraunklis - romantiķis nemiermūis - etāstā
Jāns Kraunkle ceļojums (etāsti. Paprotāji, 1927) klizdams
no zemes uz zemi, atnūrtis bieži teicējum :

es meklēju (vai mīlu) sauli, brīvību, daifunnu.
Varam droši apgalvot, ka šie trīs vārdi izsaka pāra
dzejnieka ticību, viņa credo. Tomēr - tikpat tuva
nīgam ir vēl viņa vērtība - dzīvība.

Interesanti ir aistētiskas profesora uzskati svieci
Estēts (kop.r. I) - Viņš atzīst, ka autīvai mākslai,
piem. ehlilosas Venērai, nav garīga svaistums, nav
izteinsmes. Tāda daifunne mūti meklējama jaunatnē,
„jāunās objeversprieēzās mūstās.” Viņš domā: Tā nā
snaistuma ideāls ir mainīgs, ne absolūts, nā mainīgs
ir cilvēce, tā tagad - mūstē laimētā, „nav snaistuma
bez mūstēstības.”

Anurateru saista renesance; viens no iemesliem,
kas liek rakstniekam pievērties renesancei, ir šī laimē
ta māksla, jo ne velti vēsturiski mēdz teikt, nā
ka renesances ētīka ir snaistums.

Prunājot par aistētiskas problēmu Anuratera
darbos, ir svarīgi zināt, ka aistētiskā ievirzē parādās
stāstos īpatnējā, subjektīvi romantiskā skatījuma, t. i.
raustnieks pats jūsmo un es patīmu stāste par svaisto,
daifū. - Saprotams, autora pozitīvā vai negatīvā
nostāja, viņa jā vai nē manāms attieksmē pret
visām tēlotāim parādībām un notikumiem, ne vien
pret aistētiskām vērtībām. - Šai zinā pretēji
Anuratera tipa rakstniekiem ir tā saucamie objektīvie
rakstnieki, pirmā kārtā - aistētiskā virziena realisti,
kušu patīmu vai nepatīmu uz tēlotāim parādībām
lēcītāj nejut (piem. Blammanis, Plūdoris)

Anuraters ir individuālā romantisma

aistētisma virziene pārstāvis. - Viņš mērmūn un
 visus ceļus atrast aistētiskas vērtības, jo pēc viņa
 domānu skaidruma, daudzi ir taisnācas ceļi, kas ved
 uz ilgo un mūžam nesasniedzamu dzīves pilnību.

Renesanses problēma

Kas ir renesanses laimētis? Īsumā:
 renesanse nozīmē atgriešanos, vēsturiskā defīnī-
 cijā (Itālijā) - atgriešanos no viduslaiku baznīcas
 saistības, no burtu un dogmu varas. Tas ir vērtību
 pārvērtēšanas laimētis. Šo gara tumšības, nebrīvī-
 bas un sevī noliedzamas cīvēni it kā atkuodās
 gara gaismā, brīvībā un sevī atzītam. Ellorālais
 aistētiskais cīvēns nļūva dzīves princip, neierobežots
 individuālists. Strauji pieauga garīgā romie, un
 milzīgas ir renesanses radītās kultūras, īpaši - māksles
 vērtības. Senān mēvātas kailās miesas skaidruma
 un dzīvi dzīve nāca atnal godā kā nādreiz antīva
 pasaulē. Jūzdomnes pēvsī brīvi no baznīcas aizbild-
 nēcības, cīvēni kā reibumā nesētiņi nodēvēs gara
 un miesas bandōm, dzīvotāmi ārkārtīgi intensīvi
 dzīvi. - Individuālists, aistētisks, hēdonisms
 - tie ir galvenie renesanses saimfi.

Tāds pasaulis uzskats un ir ļoti tuvs Ķāimū
 Akurāteram. Viņš - romantiskais individuālists -
 dabas un mānības skaidruma pēlchōpējs, viņš, ar vīdi
 palindams latvīti, atrod sev otru gara dzīvīti -
 Franciju, kas pēc savas ienējās struktūras ir radniecīga
 itāļai renesanses izauslētajai - Itālijai.

"Man vienmēr liekas, ka Parīze būs daļa no manas garīgās dzimtenes," sava raustnieks (Dieim atpildīumi - Kopn. I. XVIII-44).

Jāņem vērā: Anuraters savā ne vienmērīga mūža nav vienīgi pasīvs, sev ierīmis pūmnotājs un teoretisks, kas pats stāv tālu no dzīves mainīgā plūdma, neviņš vienmēr aktīvi piedalījies dzīves celšanā.

Tādu, viņam tieši reāls dzīves aktivizēšanai raustnieks atrod arī renesanses laikmetā.

Anuraters labi pazīst romāņu literatūru un - starp citu - tieks labrasi renesanses noveles. Viņš sacer arī pats vairākus daiļdarbus renesanses garā. Tās ir renesanses noveles kā saturs, izmērs, tā formas ziņā. (Uspāri - runājot par renesanses romāni, nevis nepiemērot formās jautājumam.)

Renesanses noveles galvenā iezīme ir vairāk vai mazāk sarežģīta mīlestības intriģa, ko raustnieks veidoti risina ceļā cēloniskā sakarā. Izskan, nobeidzums var būt ir gaisā, ir tumšā.

Madonna Lucrecia - renesanses novele

1918.g. (Kopn. I) - Sākas daiļdarbs vārdiem:

"Viss tas, kas no šai novele ir nūca, notika šai snaištājā laikā, kad likumi zaudēja savu varu par cilvēku sabiedrību un nācis bij pilnīgiests valdīt par sevi un spriest tiem par citiem, ja tikai to spēja." "... šai laikā bij snaišti objīvot." - noveles sānumā lieliski sniegtā laikmeta nolokīts. Pēc šīs renesanses noveļu paromga seno šīs personu kārtā, nopelnu, raustura spēstību un āreji izsnāta aprasts.

Snaiķē jānūt smadonna Katerine mīl kondout-
jeris Andreju, bet arī viņas pamāte smadonna Gu-
nrecija kaisli iemīlās snaiķējā jānūt. Gunrecija
izšķir mīlētājus un ar vārdu un rīkli dabū Andreju
par savu mīlānu, tomēr Katerine savienāt ar rīkli
atpēsti Andreju no pamātes glāstiem. Tūpat veikli
Andreju izglābj, no nāves soda par laulības pārkāpumu,
un beidzot abi jānūtie mīlētāji var svinēt grezuas
kāzas, bet nlostēri ieslēgtā jānūt, kaisles apmātā
Gunrecija abriēbjas. Kāzu svinībās Andreju un Kata-
rinai top pasniegti kausi ar saindētu vīnu, un kā viņi
abi mirst lēnā, noēisā nāvē. Bet smadonna
Gunrecija dytvo tālān lielā nientulībā kā nūsa mūnēne.
— Elzgliet pievērsties formēlai pusei, dūras acīs domu
secīgā kārtība, kas precizēta smaidros, loģiski uzbrūstos
teinumos. Kā izteiksmē, stilā, tā arī kompozīcijā
Amuraters, liekas, smolojies pie Bonačō, Saketi, Alberti,
Džiraldi un citiem renesanses ievērojamāniem noveli-
stiem. — Šai un arī pārējos renesanses garā tvertojos
darbos Amuraters savaldzīs sava subjektīvo stila vāpību,
neļāvis narties pārān izplūstošai daudzrēdībai.
ekam ēriet, ka rautnūēns mēģinājis sekunģi formu
veidot pēc senajiem paraugiem.

Otra renesanses novele —

Elisas angļiāncelānās, 1920 (Kop. r. V)

Pjetro Centina, nabadiģis gannūēns, sapņotājs,
jūsno par glāzūnū. Viņš dzird mūģiānu, ka Savanorda
esot tāpē sadēķmāts, ka viņš ^{Savanorda zoloģis par} apmēģis) izrauti
antūnu Venēras statūģu. Pjetro sāt domāt tūnā

per "Viņu" - absolūti skaisto mīles dienas. Viņu
sēnās gūmēt Venēri pēc iedomātē prievistate.

Tēv nodod Pjetro klosteri, kur mūsi nemyz vedzno
svēti. Klosteri Pjetro iemūles skaistojē Celestina,
samatdoms niņē kant us no Venēras daifune.

Pjetro aizbēg uz Florensi, kur slavens meistars vadi-
bē kļūst par gleznotāju un dabū rečēt izrants
Venēru. Mūsi nolād un vajē mānslimēus, kails
skaisto mūsi gleznotājis. Atdzimšanas laimētē
brīvē mānslimēi is tie, kas visdeofzēk cildina
mīses skaistumu un mūlas boudas. -

"ellīnu morāle is priens vājprātigim!" - esaltēti
sane (ektēcs vārdiem!) skaistais gleznotājē Toričiāni,
aicinōdoms svinēt mīses augšāmcelšanās svētkus.

- P. Ermanis J. A. biogrāfijē (Kop. n. I) - atgūt, ka novele is
is niēgli piecēģe "Tēca is stāstijē beigās izbojē pārāc
brāuriskais skaistums." -

Šai novelei Akurators atkal kļūst subjektīvāns, beigās
ieslīdēdoms iemūtotājē patētismā un san uzemati
sludināsama. - Vēstānc, stingrānc kā formā, tā satū-
rē is elladomsa Greceiā. Toties ellīses augšāmcel-
šanās is bagātānc jūtām un vairānc iesilda lasitājē.

Ellimētis abi darbi pēc temata is renesanses
novēles. - Vēl šai sakarē varām aplūkot rene-
sances garē uzraustito Diēri is labvēlīgi, 1920

(Kop. n. V) - Stāsta darbības norises laimētis gan is cits:

Senās, keizariškās Romes laimā vjās mūlestības
santes starp princesi Eudokasji un dzejminni Kvintiliju.
Teroninājumis devis vēc. pēzītoms nostāts, kas

šņērīšu līcējs mīlatājs laimei ir līgavas tēvs, marķīzs, gudrs tiešu lietās, bet aizspriedumains, necies jauninājumus. Beichot - pēc gaduim viņš pirkāpjis Amora priēnētā, atvēl meitai viņas iecerēto, kad jaunā visa Francaja un pats karālis nostājusies mīlatājs pusē. Bet marķīzs vecumā apprecē jaunā maistā sievu, kas vece vīru māžēlogi krāpji. Dievīnā Sofija - tā saucē vece marķīza jaunā kaulāto draudzēni - bija tīnai ierēis Erosa rovēs, ar kurā abriekties tam, kas bija sacēties pret viņa mīžēgajām un neatņemamām tiesībām (Kop.r. X 195. lpp) Stāstīna uobeigumā (īpaši citātē) jaunāms ests renesanses gars.

— Ne saturā, ne formā nav vairs renesanses gara - tā saucamajos vēsturiskajos stāstos - darlība noties tālā pagātē, rīzē vai un pasē ranshūiska sacerēto, vai pamatā kāds vēsturisks notīums vai rena teika. Arī te maza līdžība ar ehronīku, kaut jau stāstījums visai brīvs.

Labīrēn teicēma, nostāsts Raimas bruvē Gaigala (stāstē urģi. Dzīves vārtos, 1933) - Darlība norit jānā Priēsmūgā karā gantū laikā - Vidzēmē.

Svelgate (Kop.r. V) Teicēmaims epīzode no Rīgas dibināšanas laicēm.

Vīrsaisā galva (Kop.r. III) Izdomātē nostāsts per senās Zemgales vīrsaiti Gaidi.

Ranshūiens romantīkī vāis stāstījums heroīzējis savas dzīmtēnes pagātēni. —

Mīlestības problēma.

Rauškuieks romantiskās atgriezt mīlestību par vienu no svarīgākajiem fantoriem cilvēka mūžā. Kā smaidīgākais anorols mīlestība domā. Akuratera daifdarbu varoņu dzīvē, ietekmēdama un neidodoma varoņu likteņus.

Akuraters tēls visādu novārsu mīlestības izpaušmes, izcelot jūtu, ne prāta elementu: sākot ar nēglu, gaisīgu dvēseles noskaņu līdz pat afektam — turndai, instintu vachtai kaislībai.

Apgarotā mīlestība raisa dvēseli spārum, vairo gara spēkus un dod darba un dzīves prieku.

Un ir tādi Akuratera varoņi, ^{kas} irracionāla kaislību deģunē mēlodama, aizdzen nāvē kādus savus ^{upurus} un beidzot paši aiziet bojā (Stāsti: Raudas pil, ^{Arctis} eliedība, chadonna Zunreija).

Tomēr Akuraters spēj arī ticami parādīt dabismās pirmatnējās mīlestības eildenās īpašības. Rauškuieka vērtējumē "zemes mīlestībai" ir sava dzīļa jēga un ienšējā attaisnojums: Kaislības mīlestība ir pati dzīvība un arī jaunās dzīvības radanās sākmums, tā ir pati (pati) cilvēku esme. (Stāsti: Dzīvības sākmums, Erosa atts, arī Zemmies pāvs, ekolinnu: Gcbizjos etc)

— Mēģināciem Akuratera stāstos vēl tālāk klasificēt mīlas pārdzīvojumus, vienmēr paturot prātā, ka tādam iedalījumam ir ļoti izplūdušas robežas.

Stichiskai mīlestībai ir vēl viens pamatojums, maģiēt devadentisms, maģiēt impresionisms:

mīlestība ir maistie, zūdošie un mainīgie
 mirņi cilvēka mūžā, tā ir aprēķināšanās šepot
 kā rūs, dzija, mūzika... (mīlestības filozofs,
 Ugunrošana, Don Quixote pēdējā mīlestība - padalīti,
 Dīves meititājs, elkadonna ar augliem etc)

Lasot raustnieka mīlestības tēlojumus,
 vērojām, ka viņam jo bieži patin liet tēro, snaidro
 (perasti-pirmo) mīlestībai savu varoņu jāmmeķi, ne
 jāmmeķu vīriētis. Anuraters te nav turējies pie vairān
 hietojamās shēmas, proti, ka tā saucamās naivēs
 mīlestības jūtas spēcīgān, dyļām pērdyivs sievietes. —
 Agrējājos un arī pēdējos stāstos redyām eildomas mīle-
 stības apgarotus vīriētis, bet sievietes kvēlo grūti valda-
 ma dyļiņu mīlestība. — Anuraterē stāstos redyām
 bieži atkārtojamies īpatn sīžētū, proti — mīlestība
 antivānka un pat eimētājs ir sievietē, kamēs vīriētis
 ir pasīvāns. Jāmmeķs jāmmeķis daļnārt pat nesaprot
 vai nepareizi iztulno jāmmeķas mīlestības mājīnus.
 Te nu gan svarīgs tes apstānlis, ka perasti Anura-
 terē galvenē varoņi - vīriētis ir romantiski (un)ideālisti.

Kā pirmo aplūnosim tuvān Anuraterē snaidro
 „atruinu zīmējumu” Kalpa zēna vasara, 1908.g.
 Tas ir jūti un emōeji britiņēzys notēlojums.
 Te raustnieks ir nepārspējams jāmmeķē dvēseles tēlms,
 kas devis smalkjūtīgi motivētū pirmās trauslās
 mīlestības stāstū.

Kalpa zēns ir romantisks, un viņš sār mīlēt
 Almu jām had, kad tā vēl ir viņe sapņu un iedomu
 tēls, kad viņš jāmmeķē sanimērcmeētū vēl nemež nav

redzējis, tikai dzirdējis par viņu muozānu. Kad nu reālā mēitene atbilst viņa ilgai tēlojum, tad snaidza dvēselīga mīlestība apgāro Jāni visu vasaru. Mīlestība izraisī viņa neceiretu darbe priemu un spēnu.

Pirmo reizi savu sapnu meiteni Jānis redz, braucot ar tuksējiem mešlu ratiem ger dārzu, kur pie zōga stāv jaunā gimnaziste. Latvisni naurais un reitīgi lepmais zēns, jūtas neveiculi. (Jauno mīlestāji pievilnisanās un atgrūsanās is psihologismi dzīvi tēlota) Ar sievietes, tantu Aluna muojam, ka jaunenkis, necker launu fizienuojam darbam. Viņa - sievete - pirmā nfiat antiva un tuvojas naurtrogajam kalpa zēnam.

Aluna pārvar pirmo reizi savu atturību Jāno, kad Jānis viņas dēļ dejo - ar citām! Tad Aluna viņa uzaidīne dejot. Pēc tam Aluna aizved jaunenkli uz istabu, lai sadzertu viņu ar Jāni - viņe vārde dieuē. Bet - Jānis aizbeš, kamēr viņe izgājusi. Aluna vēl tālām rēt mībotojam preti: Jāne dēļ viņe aiziet uz tālām pļavām sienu kasit, un nauti siene šņinīti pati naurtīgi viņam tuvojas. Tomēr jaunais romantiskis nespeš nevienu soli viņai preti un redz meitene tikai savu sapnu tēlu, nevis reālu būtni. Aluna is apnaukota un pazemota, bet - vēlēš, pirmas savas aizbrausdanas, viņe lūdz Jāni ābeli dārzē, lai viņš pacel viņu pie āboliem, bet Jānis is nā apreibis un saka:

"Es nevaru..." Un berzot, Aluna aizgrīzās un aiziet lēniem sočiem un vairs ne vārde, ne atskatīšanās."

Pēc šī notikuma Jānis nekad vairs neredz Alunu, ka viņa atvīnē top ievīta romantiskā rožainā

miglā un pamazām izjūst viņas dzīvās sievietes
apveidi un palien tikai gaidē un sapņu radīte
iedomus lūtnie. - Šai stāstā Akurators sievietei pie-
šķir spožāno mirdzumu - tā ir ideāla mitfānā kā -
Diotima.

Mīlestība kā romāns, eufēcija -

Ķauti moralizējot, patētimi jūsmojot, raustnieks vienā
no pirmajiem stāstīšiem Tikumiņa, 1900 (Kop.r. II) izjūt
nomodu sapne veidā mīlestība, kurai arī vēl nav
konkrēta objekta, ^{ar} tikai imaginārs, obsolūti pilnips mei-
teus tēls, personificētā tikumiņa.

Dranga sejas (Kop.r. V) Helga - ir jauna norveģiete, ko
autors reizēm satiek stāigājām pa tiev. pāiem ceļiem, kur
nird klaido. Arus saista netverama garīga turība, aiterēna
mīlestība. Tikai nedaudz vārdu viņi pēsmijūti un tomēr
autors saka: „Starp vīstuvāņajiem man nava bijis tik
tuva draugs kā Helga. Ēvēriem man nava teicis tādas vārds.”

Stāstā Bez mērcē 1901 (Kop.r. II) mīlestība gan nav
gabruņā problēmā, tomēr gūmipi, ka smalkā, cēlu nodomā
apgarotā jaunavē Elīzē neprot vairs atrest sarkeri starp
savu mīlu uz vīrieti un ētīmajiem ideāliem, kam viņa upu-
rejusi savu dēvi.

Garīga un sūzemes mīlestība satīnēks tēlsjūmē

Ekana visuņifā, 1906 (Kop.r. III)

Egocentrisks, estī romantisks jūsmotājs brauc uz launiem,
lai aizmirsta pilseti. Ēkanti jommentis kopā ar Līziju -
bērnības draudzeni - grib jūsmot par dabu, bet meiteņu ne-
redz sārtaš debesis un gaidē tikai glāstus. Tād nemirsta-
mā dabā nēst jommentis ligava (!)

Stāsts Mažā Līza, 1908. (Kop.r. III) redzām trūcīgu jaunam, raustītienu cēmtājū, ko māte grib izprecināt bagātam nezināmajam vīram. Pirms nāzām Līza vēl grib sam mīlestību vēlt "gaidim, labiem cilvēkiem" - saviem draugiem raustītienu, bet - viņi meistiem nesaprot. -

Topat jaunajā stāstā Ziedis vētra, 1911. (Kop.r. III) ir molniece sapņotāja un ideāliste, mūžs pirmā kautrā mīlestība te brīnīgiši mīcēte. Vīlsamās. elligotais molnietis, redzēdams sievieti aiterīnu būtni, negrib atstāt viņas sievietīgo mīlestību, kas viņam liēkas zemīma. Viņš izstāstē mīlestības noslēpumu citam - nevērtīgam.

Pjēro (Kop.r. I) Vēlnieks Lauks, pēc dabas epinurētis, un hedonists, klejotājs un piedāvājumu meklētājs, atgriezās dzimtenē un onimst, ne laudis pēc nāze grib rēķinoties materiālos labumus. Viņš neļaus, satēkas ar veicu mīlestību. marmu ballē. Pēc nāze dēnām viņš, šķiet, atkādis sam kolombim. Bet atraste Lidija ir afurusi per bagātu izsmalcinātu sabiedrības dāmu, kas neuzg nelidzinās viņš senai saprui parīpai, ideālistei. Lauks romantiskā mīla ir Pjēro mīla uz kolombim.

Krājums Sapņotāji, 1927 stāsts Students
Grīvēnēka izglābāms. Sijets ļoti uohietots, bet gabenajam varonim ir ideāliste romantisko stājs. Students ar maigū meitenes dūseli iekrit izglābāmas pagrimušās kundzes valgos. Students mokās, kamēr saņemis un aizbēz uz tēve mājām laukos, kur saties sam jām bērniebā imēlotu meiteni "Cik labi ir uzstāt dūm no jām"

Beidzot - spilgtām māsām Anusaters glezno uvaldāmo kaislību, kas presa upurus, satienot pretistību.

Tā redzam vairākus vēsturisku hroniku vai
renesanses noveļu garā raustītos tēlojumus.

Medība, 1921. (Kop.n.V)

Sācīsimā Anurators aprausta beronu dzimtas pili,
apcerēdamus to ar aistēta un mānlas pazinēja ap-
skaužamām spējām. Tad seno realistiķi spilgts nostāsts
par barona Ekanša dzīves gaitēm (drusku atgādinot tā sau-
camos šausmu stāstus ar ideju: kamuns top atrēlts)

Vēsturiski pareizi dokumentētas dzimtbūves laime
nuizīnīenu paražas, tradīcijas un tikumi.

„Barona Ekanša dzīves likums tikai viens: pašiegrība”

Beronom nemitāmas milas dēns ar zemniecēm.

Viņš ir rupjš, zemīns dzīvi cilvēks. Viņš smalcnī skaistā
sīva - Itāliņu aristokrāte Regīne - un medicīnu labrīti

Andreji, kuža līgav, Zaimdotu Ekanšis ir pavadis un
iedziņis nāvē. Slepens mīlestību (starp Regīni un Andreji)
Ekanšis nojauš un iedzen nāvē abus mīlestājus:

Andreji nīst nosēt, nevarēdamus izspīst atgādamus, bet
Regīne noindējas. Berons Ekanšis travās medībās dabri
gabi, dzīvotāms paraf iedomātājiem mīlestājiem. —

Līdzīgs nostāsts ir Raudas pils - (hronika)

(stāsti Dzīves vērtos) Seecīgā stāstījīmū risinās Raudas

pils iemūtrīnu dzīve - gauchrū balādes drūmojā noskaņā.

Grāfa bērnu aurozīmātāje ir skaistā ungeriete Terēze,
viņe slepeni noindē grāfiņu un apprec grāfu. Kad atceļo

grāfa dēls Francīss, grāfiņe Terēze idegās pret viņu
liismainē mītā, bet nespēj viņu valdīnāt. Arī vecais

grāfs nomirst neizprotamē nāvē. Francīss ierosdes uz
tēva bērnu ar jānu, maigū līgav, kužu Terēze grīb

pe sacerdotuam nogalināt ar saindētu vīnu. Beigēs-
dramatisms (snats) snats pie mielaste galdā, kur Francisms
apmaina vīnu kausus un grāfiene spriesta savās istabās
patē izdzert nāves zāles.

Arī renesanses novele ekadonna Lucrecia
(skat. renesanses problēmu) ir mīlas stāsts ar drūmām
beigām. Te mīl un cīst brīvi es' aprūp renesanses
cīvēni, nūgus ramstnieks dievīne. „Mīlestības dārgi bijē
vismaistānos gēdros un sevīpi tie, nūgus sauc par aiz-
lēgtās mīlestības dārgiem.” (Kop.r. V. 48. pp.)

Tagad aplūkosim ranoturīgānos stāstus, kur bez-
problēmu pirmatneji erotiskā mīlestība dabri samē
attaisnojumu kā dzīvības sākmus, kā cīvēnu esmes
objektānais nodols.

Dzīvības sākmus (Kop.r. X) - te uzmatāmu
parācti mūsē dzimtenes apstānē priems 400 gadim, kad
tikko pās gēmi is pēgājis drausmīgais mēris. Zeme is tukšā,
iznīrusi, reti cilvēni vair palinūsē dzīvi. Jurgis, atvēse-
lojies no mēre, iet meklet cīvēnus. Viņš atrod tādu
pašu vēntuli meiteni gēmi. Keižsantāms un gavilējōs is
priems redēt cīvēnu, otru cīvēnu. „Tas nozīmēja atrast
veselu jāmum pasaulē.” Abi bez vārdiem saprotas pirmatne-
ji dabas bērnu mīlestībā. „Viņi uzstāna dzīvi pilnības
nosēibumā, kādu mēs pēc dānoņ gadisimtiem tagad
varam tikai sapņos idomāties.” - Un tas bijē dzīvības sā-
kmus dānoņām latviesē anohēn, sausa veiznūra. —

- Mīlestība kā dzīvības sākmus un kā maistē
gaisīgu prieka mirkli rāda Erosa ciltis (Kop.r. VIII)
Tas is nostāsts valēgāp ehronikas stilā.

Zemgales grāfs Leo Volneuroze dzīvo pēc izpratnes
 mūžmūžības tikumiem un pareizām. Viņam ir stalti
 sulainis - labris Andrejs, sīvēsio mēklis, kuru grāfe
 trīs mēnešos grib cērlināt, galantos piedzwojums, bet-
 nesomīgi (ši divdomīga situācija telosa veirbē renesanses
 noveļu garā) Skaistajai grāfienei ekariamaiz izdodas
 sev iemūtināt atturīgo Andreju. Pamazām secās grāfs
 uzgrie sevus mēģinājumus. Viņš apprecina Andreju ar savu
 bijušo draugu - Aneti un dod jaunajam pārim laimīgu
 mājas, kur Andrejs mīcīp; saimnieks un audzina dēlu,
 kas arī ir Volneurozes dēls. - Grāfiene ekariama kļūst
 Pēterpili pēc eilīnīti galma dāmu, un viņas un sulaina
 Andreja dēls ir augstā amatā. Ņemū ekariama ap-
 cīums savu seno draugu - labrisu zemnieku. Abiem biju-
 šajiem mēģinājumiem nav vairs gērtas sameres, ir tikai kopī-
 gais nolīpmus. - Un šī stāste secinājums? „Bet savu darbu
 mazais dēvs bij padarģis... Viņš bij pamētis pasaulē savu
 cilti, Erosa cilti, kurā nav ne zemnieku, ne aristokrātu, bet
 ir tikai cilvēce.“, Grāfs ara tīrums zemnieku mājā un
 zemnieku dēls lidoja izredģeto sabēdrībā - galma.“ (Kop.r. VII 236.)

Zemnieks pāns (Kop.r. VII)

Saimnieks Kriģjānis Kraunkis ir bagāts bojārs, Viņš lēns
 sanopots vīrs, kas stīps un pirmatnējs. Viņš varēns strād-
 niēns, bet arto „pagāns“ pāns: usatģis, liels edģis, evēnlu
 rēnotģis un medģis. Viņam divas kalponas - mēlāns. Daudz
 bērnu, katram sava mātē. Jautģjumi un problēmas viņu
 nemodērbina.

— Zemnieks pāns ir liels mēģinģis un dzģrģes sģnģme dēvģjs.

Ankrates, te rāda renesanses cilvēku labrisu versģģi. —

Anuraters dod snaištu variāciju par vecu tēmu
stāstā Don Luana pēdējā mīlestība (Kop. n. VII)

Kamstnieks te telojis mūžīgā mīlētajā dzīvē, va-
nām un nāvi, netampīdams sulīgas urāras un arī maigās
zeltainus pastēšus. Te, zināms, nav mētā no vēsturesmā
Don Luana, Anuraters liels mīlētajai paceļ legendas
cildenojā augstuma. —

Ekzotais spārnotais dievs, cūnas ar apauszēnās valdnieks
par mirušā Don Luana dvēseli, jō „visi, kas patiesi mīlējuši,
pieder debesīm.” Strichs izsūnīs tā, „ne Don Luanaom bija
atforuts vēl trīs gadus dzīvot zem saules, lai pierādētu, ka
mūs patiesi ir mīlēji.” Kad trīs gadi notecējuši, pie viņa
ierodas Luciferš celfojōšā antiēra maskā, Don Luans cūnas
pircōt, ka mūs nav tūris vīnīpi bandes, bet arī „^{divē} ir bijusi
tīnai dzīvībai un mīlestībai, tīkai liēsmām un spēkam.”
Sātans tad izsanc dāufo dāuim garus, kuņģ, senjors
kādrīz mīlējis. Lai Don Luans nosaucot kaut vīnīpi
nārdm un — kur un kad mūs dāuim mīlējis. Bet Don Luans
„bij mīlējis tā, kā ziedi mīl sauli,” un neram sīerēti
pas sevī mūs vairs neatēras, — vīns ir mīlējis vīsas, mūs
mīlējis dzīvīku, tādēļ mūs dvēsele pieder gaidājam dievam.

Renesanses novele eklīsoas augšamcildēnās
(smat renes.probl) mīlētajai mīlestībai piedzīrte gara
spēm izraisītājs nojūme. Anuraterē mentalitātei ir
tīvs renesanses nesvētais gars, kas nevīnē cildēnē gars,
bet atzīst arī mīesas snaištumu un mīesas bandes.

Beichot apcerēsīm stāstus, kuņģ mīlestība perēdēs
kā nēgla rokonro rotāls, kā sapnī, kā snaištu mīlēju
vīrku, kas rotā un grezno dzīvi.

Parangam dei stāst

ellēstības filozofs (Kop.r. 8)

Romantismojam klaidorim kaptēim Kaluzolam, ir liels Don Luana slava. Atbrāvis pēc ilgām gadiem dzimtenē, viņš drangam izstāste savu dzīves gaitu un savu mīlestības filozofiju. Kaluzolam bijusi jāmainās mīlestība, Asja, ko viņš cilvēki mēģinās. Un (atnākot parast, Akurātēre nostatījums) jaunais mīletājs nesaprot meitenes nēlso aicinājumu - bet uzņēmīgākam, antvātam.

Tad nāc nāds vecāks, bet spojš ierednis, kas ar piedzīvojotā cilvēka rutīnu iepazīst Asju. Tērdnis izmuisis jaunēkli noane pas piene puiku un ar Asja viņu izsmej. Jaunais Kaluzols ārkārtīgi cieš. Šī vīrsnēs viņam lēn abmest literāturu un nēlēt pas jūmienu. Ško krasta uz krastu un no sievietes pie sievietes - tāde top viņe deivze.

„Mīlestība, sapņu un iedomu mīlestība, pašiem arsi energijā. Tā ir slimība, kurā vajag izīteināt ar visiem lēdzeniem, kādi mums pieietami. Vīram, mīlestībai, dzejai - tikai acumirklis drūstam ziedot. Un tad tie arī ir patiesi smaisti un lieliski.” (Kop.r. 8. 236.lpp.)

Lidzge doma ir stāsta Unguzošana

(stāsti Sapņotāji, 1929) Jauna izlutināte bagātneici Olga Romi, izprecina solidam, pārtinūšam pilsonim.

Students Zemburģs - māģskolotājs un dzejnieks ar savu dzeju aburdina Olga pērdomes, patstāvīgu grību. Pēris dienas priens kāpām viņe atsana netīkamam ligavainim un aiziet uz viņu vanaru pie Zemburģe, kas viņai māca, ka „dzīves pilnība, laime, mīla - mēs ir tikai teorija....” pat mīlestība ir tikai uzliesmojums, unguzošana, kurā mēs redzam

lielos sironīgos brīžos, bet tikai uz acumiruli"
 skānams dienā pēc mīles skundām ar Zembergu
 Olga viņi rāžas ar vecānu izrēķināto līgavaini. Viņa
 mierina sevi: „Lai, manas nav mūžīgs. Vienīgi sapņi,
 vienīgi sapņi zied kā nevīstoti dzēzi.”

Attīlas mirklus un mīles objektu maiņu cēlņi
 arī Virvaldis šīs stāstā Dievs mentētājs (Kop.r. V)
 Sib, šķiet, ir moderns „smalko kaisi” cilvēks, kas
 apseots no mūsoņa, rīti domjraimena spēka - atstāt
 katrā sievietē kaut daļu no Kōnēres ideālā maistuma.

Stāstā Pelni (Kop.r. VII) - intelektuālais saimnieks
 meita atgūst (pēc tam kad viņa kaņģ cietusi un nelai-
 mīgā mīlestībā nodzīvis), ka viņš dzīvē ir pelni.
 Un pēc mīlestības viņa saka, ka tā ir kā „mūžainas...
 bet atzvērējās, drūmslās.”

Jauns stāsts pēc mīlestības vērtību ir
ekadonna ar angļiem (stāsti nr. 1. Dzīves vērtis, 1933)
 Gēdros natolu prelāts saka, - mīlestības problēme ir
 vienmērīga un dziļi dabiska.

Dante paradīzē (Kop.r. 8) - etomirūšis, kas
 viņš zemes nav mīlējis, gūt viņš baudītais mīlestības
 sēris vēl paradīzē. Rakstnieks tālojumu nobaerē
 vārdiem: „... sēlts un mīļi mīdys saule pār mūsu
 zemes ceļiem, jo tikai tu mēs varam atrast patieso
 mīlestību.”

Romantizis, orientēts uz pagātņu, nāotņu un uz
 viņscuķi, redz mīlestībā tādu momentu, kas arī laģadnes
 reals dzīvi dara jēģpīķu mī saturīģu. - Īsāk:
 Mīlestība romantizē sēģzemes dzīvi. —

nijs redz savadu vīziju: nijs stāigā ar savu seno darbu
brīdīti pa tērmiem, sarunojās, uzņem dvēselē lauru
dabas jaunumus, līdz atkal atmostas pilsetas mājē.

Stāstījam is līdzība ar Kalpa zēna vesam:

ilgās un atmiņās aijātā bērniķes zeme parādīte kā
sapnis, kā burvīgs māns, ko pērdzīvo estveis, kas laime
un telpas ziņē is tēlu no bērniķes un no laurciem.

Anuratera decadences garē rakstītie stāsti
satur jūsmotīgos dabas tēlojumus. Dabas milcētība
is gandrīz visu labiesiū decadentiū apetūta, pretstātē
citu tāutu decadentiem.

Algerte saules lēnts, 1909 (Kop.r. II) -

Decadentais prototājs un jūsmotājs, neverēclaus atrest
atbildi uz t.s. mūžības fantāziju, grī iet nāvē, bet
krāsīs saules lēnts izdīdē nijs čhuo dvēseli.

Snicē Bēglis 1909 (Kop.r. II) varjāts bēglis atrod
mūžīgo mīsmi mežā, ziedbās puķēs.

Goti bieži Anuraters lieto dabas simbolismu - īpaši
jāunības darbos: dabas nosaukē kōzīnē, dvēseles
jūtōnai, nosaujai. - Piemēsam mēzōjē snicēte

Itz bijusām dievām (Kop.r. II):

Viša dzyne (Kop.r. II) - Geisū dabas nosaukē - mierz
gurdenumus, cilvoni - nabagi, vēntiesōgi.

- Tōpat Itz smiltim (Kop.r. X) etc.

Stāstos etotikumi Lībēsōs, 1910 (Kop.r. II) 1. daļē -

ellaijā brīnumis - Jāuna māijā dabas nosauka
un beigās - dabas simbolism: „Lauri un plavas brīda
un anchējē pūmpurus, kuri plīsīs un iznēsēs tūkōtos
brōnumis, lai parristu atkal pē zemes, kad laims brīs.”

Tapat sevī laimīgi starpā apnērt jaunie kalpa sievie
Austriņe, gaidīdama pirmo bērniņu, kas viņai mēgl' kā
brūnms pūcīnust puršs, dabā. —

Brūnīdņiges meža ainavas, gleznotas spilgtiem
Impresionistiskiem triepniem, ir stāstos:

Aglaija (Kops. I), ekļs. ergs Ozis (stāsti nrā. Ģimētnes¹⁹⁰⁰),

Kad ruberī rīe (stāsti nrā. Droup' un godi, 1935)

Brūnmsu laims (stāsti nrā. Džīves vārti, 1933)

Dabas uztvērumu Anurateram, zināms, ir
nienmēr subjektīvs un stilizēts, bet tieši subjektī-
vais emocijonālais stils, metaforu bagātība, nepadara
dabas aprakstus garlaicīgu. — Daba kā notikumu
un darbību fons, kā statiskais moments, dziesmī-
ka romantika skatījuma ir iēgurusi dziļu apģero-
tu gaismu un jūtu siltumu.

Parangam ainu no tēlojuma Iz bijušām dienām
(Kops. II): „Bija jūlije nants. Ezers dusoje kā (smags)
smags izkusiis sviests, un melnās egles uz kraste sar-
gāja viņo dzelvi. Iz meža dzīfūnīem plūda mitrs
siltis nants gaisis un tālu, tālu, kur plaismujās rīsa...
Skansta un smaga bij' īi nants.”

Gabrija, laime un ģemmēku mājā apravests
stāstīnē Ģarū sviņības (stāsti nrā. Droup' un godi)
Tē stīfni reāls, spēcijs laime dabes tēlojums, kas ir pēš fonu
jaunai senatnīgai pērcjai: mājīnīnī sanāt kopē pirmo
Ģarū sviņībom kritiisā nezobāje ģemētnes priēnōā. Vīsi
iēģriņst atmiņās, gatarī iēt atkal emētīs pēš sam ģemī.

Bevožot — neaizmirstamie vasaras nants tēlojumi
Kalpa zēne vasarē, kur dzimtenes daba skatīta kā

brīnišķīga vizija, un viss stāsts lēnos norisām kādā kāpinātā sapņu stumburī. -

Jāņiem vērā ir "atmiņu ziņojums" radanos triiņdes gados 1908. gada Kristianijā, kur raksturo, kadu ciezotams aunsotējās februāra diemā, to rakstojis :
 „... man māca prātē Latvija un manai Zengales snovistis laimi, meži, saule un cilvēki. Un gribēdams tiem. kādu atmiņu rītēt, es savēdā pusreibumē stāvontē saravstjū pīcās cētās dienās Kalpa zēne vasarū. Ekvierū darbu es neesmu raustojis niēglān; tā l. kāš niēnkārsi kāda vēstule draugam.”

(Dienu atspidumi, Kop. r. 8)

Ed. Vīrģa (Zaikueta dokumenti, 1930) zana per Kalpa zēne vasarū : „... darbu, kas saistē ar vismal-
 kāniem^{pidum} un aromiem, kādus mums smidz Latvijas daba.”

Kara problēma

Jānis Anuraters ir bijis autors karavērs. 1916. gadā iestojis latv. itrēniem pulvos un piedalējis Ziemeļvētku un jānvērs karjās Tērla purvos.

Vīri stāsti, nuroš tēlots karš, uzrautēti pē atmiņu iespaidiem, pē pašā autore pieredzes, no aplicēina ožējums savā autobiografijē - Dienu atspidumi (Kop. r. 8).

Anuraters nav devis kara dienas grāmatu, bet rakstojis kara piedzīvotumus, tos pārņemotēdams, pārjānmodams rad. tājē mānslimēne vērojumē.

Tiesū kara tēlojumū (arī revolūcijū un soda suspedi-
 cijū aprausti) palainam ir ļoti reāli, pat nāturāli.

Tomēr arī kāpē stāstos Anuraters ietur romanti-
sno līriju, rātdodams lielo pretstatu starp sapņu
ideālo pasauli un kāpē šausmīgo nemaskejamo
reālību.

Dienu atspīdumus sacīts: „Jāruna, ka viss, kas
ranstīts 1915.-1920. gadu laikā, ir gandrīz nācīgi fragmenti,
gažām sūrejas domas. Dzīve bija piepildīta daudz
nevojadzīgiem un rūgtiem pieņēmumiem un pācēšanās-
nīem. Ekānā ranstvēnā apzīmā liela mērē auģe
irōnija un zātīrisms snats uz dētī, jo celtnē nī-
zēmānī nīstīntī: vīl vārtān pārkīcīnāja mānī pā
lielo plānī starp dētī un sapnēn, pūtī un nīdīvīdī.”

Tā šād Anuraters te jom pīlīnī nōvēnīnī, nō
kollēktīvīsmē, sōcīālīsmē.

Grāmātē Sapnī un līntēnī, 1919.g. nī rīndā kāpē
stātūs. Jūnīgānōs te mīnīnīnī:

Skīcē Vīssnētānānī rādītīs, ka kāpē un cīvēnā
aīstētīnā yjūtē nāv sāvīnōjāmās līctās, kānt gān
- nāv dōtīs kāpē ar nōlīkūn aīzsargāt aīstētīnās vērtībēs.

Atzīnē sātūr nīntēlīgēnō kāpē nīrē fīlōzōfījī
pār kāpē. Tē nī dōtīs sēntēncēnī krājūmīs pār kāpē.
Anuraters, būdams romantiķīnīs un aīstētīs, nōtājās
negatīvīs pret kāpē, nēstrādāms šajā nēnādē nōtēnīnē
pānātōjūmē, jēgās. Pēt nīnīs atzīst tō kā nēnōvēnānām
fōnūmūm: „Cīvēnā būtnē tīksmē kāpēt nī tīnpat
nēpīcīcīnāmā un spēcīgā kā tīksmē ēst, dētīt un gūlēt.”
Kāpē pozitīvē īpēsītē nī tē, ka tās mātēcā cīemīt mūcē
un nīsē, nūltūrā, vērtībēs. Tō, nō zānūtē, cīemīt.

Kāpē nīrē nē vīnūmīs cīnās pār nādē auģstām rēlījī,

piem. tēzēm, bet „kažs ir reizē radstāvas darbs un sade nopostīdams. Būt milzu mēdē, kur tausti un cilvēces brītenis, tiek kalts, brīti per šo darba meistarības biju lielais reitinosāis priems, kupe sajute katrs cīnotājs....” (Kop.r.V. 35.lpp)

Tā ir romantiska nemiermiera neatvairāmā grība brīti autāvam, rast snaištuum, garīgu bandu jebkuņā darbē - ar karīvu, darbē.

Sapni un līstēni (Kop.r.V) - mistisks notikums pirmajā kaujā brūjās.

Sapnis (Kop.r.V) - māte redz nomierinosī sapni per kaujā kritušo dēlu.

Miniatūras - (Kop.r.V). četras šīs impresionistiskas skices per kaujā sāsmām.

Senais vainags (Kop.r.V) - vīrs miera sapni redz teismuainu senākus, oīms.

Barana (Kop.r.V) - uzmatāms, naturāli impresionistisks tēlojums per mīru karīvu dēvi un upjājām, cīnotājām sasmām baranē.

Labākais stāsts mājūmē Sapni un līstēni laicam ir:

Kafē Speen, 1918. - Kafē Spein ir maza laicma pīrtiņa pirmajā pozīcijā brūjās. Frontes lazaretis samīstāri šai pīrtiņā sapuleģas brīvos brūjos, un tur viņiem „uznēd sapni stūndes, un tur viņi spīz arī per savas pratātāngas valsts Latvijas dēlīnōbam. - Kažs pēsedīts kā kultūras vērtību postītājs. Ar bibliotēkas grāmātām karavīri kurīne nrēsmis etc.

Kažs Anurateram ir lielais slepkava; kažam ir īgnūms pret visu lielu un spēkuju. (Zemūmēns pāns, Kop.r. VI

Anuraters tic, ka kara postījumi ir pērnocumi. Viņš paredz, ka boja gājušo vērtību neta radīsies jaunās, vēl labākas. — Tāds uzmate izpaūzies. Kafr Speen un jaunajā stāstā eMājas, 1918 (Kop. V), kur nemiermiers un sapņotājs Egle pēc kara atgriežas līva mājās, kas izpostītas un nodēģušas. Dabā ir liels miers un skaistums, bet zeme ir tūsā kā prerāji, kas prasē kopēji. Egle lauks atrod meiteni, tādā pašā vientuļi kā viņš. — Anuraters atstāj lasītāja drošu pārliecību, ka nlaiclonis, kas pērnachēs objuntent, un jaunā meitene, ka tie būs jaunās dzīves cēlāji pēc kara!

Stāsts eMama, 1921. (Kop. V) Jānis vīrsnūks Oriš, studējis filozofiju, daudz domā par kara fēžu un mērzi, tomēr pie apmierināša sprieduma nenonān. Karš, maza dzīvāna kritība vienaldzīga citiem karavīriem, izraisa Oriš domas: „Karš, bez sāucām, bija trusē māma, ar nūm gresnojusis, cilvēce tagad goja lūlojā sātana karnevalā. Bet velti. eMama vritēs, kad divpadsmitā stunda būs plāt, un daļi un diērgi jāms mirdzēs cilvēces sejs atkal.” — Tā tad secinājums opti- mistisks. Lūngojoties nānotie, romantiska smat mēdz būt gaisā un cerību pilus. Tā arī Anuraters pēc savas gara eivizes ir vairān nānoties un pagatues cilvēcs. Pēc kara sāusmām tagadūt nāms gaisā miera diēns nānotie.

Beigās vēl minēsim mazās nozīmīgo revolūcijas, nacionālo, ētikas un reliģijas elementu Anuratera stāstos.

Raustnieks, kā zināms, pats bijis antīvs revolūcionārs, ^{ir} nēies sociālisma dogmās un nereālējām ideāloģijē, ir cietis sodu, zaudējis miljus draugus, ir bijis trimdinēns...

Akuraters vairs neskad netien valā no revolūcijas smagajām atmiņām, tās motīvi jo spēcīgi savu draudzību daudzdarbos - (stāsts - Sarmans rotas, Klusums un gaiss, ehaldin zvanzne, Ārieti, u.c) - Tomēr revolūcija šīs stāstos ir tikai košs sarkans fons, pret kuru pārēlvēcīmā lielimā izceļas kāda romantiskā ipatība nientulāis stāvs. - Dažos stāstos pacēlta retoriskā stila apcerēti revolūcijas brītibas gantōjumi un raustnieks tad dokumentējas kā lielims socioloģs.

Stāstā Ārieti (stāst. Ģimētnis, 1930) skpērtu aplinote modernē problēmē: ārieti rase kā cilvēces glābēja (!)

Nacionālā problēma, zināms, nav meē Akurateram, labriem kultūres daršmēnam un Latvijas valsts ideāloģam. - Īpaši naga stāstos ģitām (Kafē spēs), ka nacionālē rdjē ir (paš) raustnieka sirdē izmēstē un miļē lolotē. - Stāstā lielajā vairimā raustnieks tēlo labriem tautības cilvēkus, mīu dīves gaitas Latvijas pilsetēs un laumos. Bet - tikai ļoti mazai varonim daļai ir īpati labriem gerīgi nailsti. Varonim gerīgās dīves ritus ir pārnaicionāl, vispārēlvēceps. - Akuratera stāstos labriko tradiciju posaulē ir saplētusi, sintezēta ar vispārēlvēceisko centimē kompleksu. Tie tam tautimāis, nacionālais faktors moder tikai per demorāciju cilvēcimā domā, rdjē, kaistēln un aru izpausmēi.

Vērojām, ka ētisko un reliģisko jautājumu Akurators visai reti cēls. - Dažos stāstos varoņi | pirkopji morālisks vērtējam, neatzīstot sociālo nelaisnību, tomēr vienmēr nāk klāt otrs moments, aistētiskais, kas noteic varoņu rīcību. Varām secināt: labais un sūtais rakstnieka apziņā, liekas, sacensis saticīgā mēģinā ar skaisto un daļo.

Reliģiskais un ētiskais vērtējums sešas ar aistētisko vērtējumu. - Te redzama romantismam īpaši sintezēšanas māksla.

Akuratera stāstu varoņi (mat. individualisms problēm) pēc profesijas ir - pirkokērt rakstnieki un mākslinieki, šad - zemnieki, koņoni, aristokrāti, jūrnieki. Akuratera galvenie varoņi ir vai nu idejas cilvēki, vai iracionālu afektu cilvēki.

Pie tam varoņi savās garīgās izpausmēs un ārējā darbībā, rīcībā ir visos stāstos samērā līdzīgi, īpaši līdzīgi ir smagā pesimismā iestīgušie gara cilvēki (pirmajos stāstos)

Akuratera stāstu galvenie varoņi palaišam ir | tipi, ne raksturi. - Visumā Akuraterē stāstu varoņi ir tipiski romantiskie ideālisti.

Rakstniekam ir vairāni stāsti, kur varoņi ir cilvēki, kas nav vienīgi sava radītāje atpūm pasaulē, cilvēki, kas dzīvo un elpo. Te pirmā nāta jāpiemin Kalpa zēns veseres pilnasirūģie varoņi: kalps elārtiņš - latviski neko tradīciju glabātājs, saimnieks - strādīgs laumu māntrānsis u.c. Tādi varoņi figūrē arī īpatajos latvisku laumu dzīves tēlojumos. Šie Akuraterē tēlojumi ir stipri realistiski un objektīvi, - te nākas grūtāk samērot

romantisko un subjektīvo pieeji.

Daži lauku dzīves stāsti:

Jauna slaves dziesma vecam sovīnietim un, gūmetne?
Vecaistēvs, 1910 (Kop. v. III); Varoņu ciltis (stēt. gūmetne) ¹⁹³⁰
Chaldīšanās svētā nante (stēt. gūmetne, 1930)
Ellīģības tīvarnā (Kop. v. I) Saimnieca Daugavīri
 māte vecumā atceras savus dzīves pieredzījumus.

Šie reālistiskā garā (bet impresionistiskā stilā)
 tvertie labieši lauku dzīves tēlojumi ar uēroman-
 tiskajiem uērojiem, liek mums atgūt veco patiesību,
 proti: rakstnieks ir tik neapjaušami daudzpusīgs
 un bagāts savā dvēselē un garā, ka viņš nav parļau-
 šisai vienam
 jausm uzkāte vai literāturā virzienam.

Kopaina.

Jānībā Anuraters manā mēslu nolēktārsmanā,
 bet visu mūži - no jānmeļe gādāu bīdē mānei - viņš
 paliek uzticīgs individualīsmam un aistētismam.

Anuraters, uēbrīdams dogmatisko morālist, pēc iespē-
 jas sakāusē savo stātos ētisko, morālisto principu ar
 aistētisko. Eho metafiziskā pesimisma, kādā ēgri-
 musī viņe denakleutē uēroji, Anuraters pamazām atbrī-
 vojas, tomēr pie pilnīge optimisma viņš nenomān,
 jo viņa uzskatu centrā ir dēļa. —

Izlasīta literatūra

J. Anuratera kopoti raksti, 1923-1928 (Rožes apgāde)

Stāsti: I, II, III, IV, V, VI, X sējuma

K. Egles Atziņas II Dievu atspidumi, J. A. autobiogrāfija

Sapņotāji. Stāsti: 1929

Ģeometres. Stāsti: 1930

Dzīves vērtos. Stāsti: 1933

Drangi un gadi. Stāsti: 1935

V. Zeiferta Latviesu rakstniecības vēsture, 1934

III daļa - J. Anuraters (414-424)

L. Bērziņa Latviesu literatūras vēsture (Gintars apgāde)

V. sējuma - L. Mauriņa Jānis Anuraters

Lizotija Jēnabe Latviesu literatūras vēsture, 1932 (Dzīve izdevums)

II. sējuma - Jānis Anuraters

P. Roziša Kultūras slāpes, 1920 - J. Anuratera
dzejis raksturojums

J. Veselis, Pārdomnu grāmata 1936

Anuratera māniskais romantiķis

Edv. Vīrza, Gaismība dokumenti, 1930 - J. Anuraters

Art. Bērziņš, Kēniera gars - Jānis Anuraters, 1920 - 151. nr.

V. Eglītis, Dzejn. J. Anuratera 25. dzimšanas jubileja -

Uchi. Karšins, 1920 (112-113 nr.)

Žurnāls Dzīve 5. nr. 1906 -